

Περὸς τὸν Ἰωάννην
Χρὶστὸν ἕως
Ἄγιον Πνεῦμα

274.96
1EP

ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ

ΕΝ

ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΙ

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΕΤΟΣ

1894—1895

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ ΤΗΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ 1896

ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ

ΕΝ

ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΙ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

— ΧΑΝΙΩΝ —

Αριθ. έριθ. 19644

Χρονολ. Είσαγ. 23.3.1963

Επικόπτης. Γεωργίου Κούλης

Αριθ. 24496/196

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΤΟΣ

1894—1895

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΓΕΝ. ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΡΗΤΗΣ

1896

274.96

Ἡ Γενικὴ Διοίκησις Κρήτης, ἣτις ἐξ ἀρχῆς ἐπεδείξατο πλεῖστον ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως καὶ προόδου τοῦ ἐν Ἁγίᾳ Τριάδι Ἱεροδιδασκαλείου, ἐπέτρεψε προθύμως καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ παρόντος φυλλαδίου ἐν τῷ τυπογραφείῳ αὐτῆς. Ἐφ' ᾧ ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου τούτου ἐκφράζει Αὐτῇ καὶ αὐτῆς τὰς ζωνῆρας εὐχαριστίας της.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

τοῦ ἔτους 1894—5 ἀταρξεθεῖσα ἐν τῷ ἐν Ἁγία Τριάδι Ἱε-
ροδιδασκαλείῳ τῇ 3 Ἰουλίου ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ
ΑΡΧ. ΧΡ. ΤΣΕΠΕΓΑΚΗ.

**Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι, Ἡμεροσιώτατοι Πα-
τέρες καὶ λοιπὸν φιλόμουσον ἀκροατήριον.**

Ἐκαστον ἔτος προστιθέμενον εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς νεαρᾶς ταύτης Σχολῆς ρίπτει βελυτέρως τὰς ρίζας αὐτῆς. Τέως ἀγνωστος παρὰ πολλοῖς τῶν συμπατριωτῶν ἡ Σχολή, εἶνε ἤδη γνωστὴ καὶ παρὰ τοῖς ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀλλοδαπῇ. Ἔργον εὐτυχῶς ἰδιωτικῆς ἐπιπνοίας, υἱοθετήθη ἐσχάτως παρὰ τε τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τῆς Βουλῆς τοῦ λαοῦ. Ἰδρυμα δὲ νῦν, ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένον παρὰ τε τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος, ἀπολαύει εὐτυχῶς ἀμφοτέρων τῆς ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς ὑποστηρίξεως, ἀσφλεστέραν προϋπισχνούμενον οὕτω τὴν εὐδοκίμησιν ἐν τῷ ἐπιδωκομένῳ σκοπῷ. Καὶ περὶ τῶν ὀφελειῶν μὲν τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου, ὡς Ἱερατικῆς Σχολῆς ἐξεταζομένου, διελαθόμεν ἄλτε ἐπὶ τῇ αὐτῇ καὶ σήμερον εὐκαιρία, νῦν δὲ κρινῆν πάντως προσδοκίαν ἐκπληρῶ, ἡμιλῶν σήμερον περὶ τοῦ ἐτέρου τῶν σκοπῶν αὐτοῦ, ἧται περὶ τοῦ διδασκαλικοῦ. Φέρει ὄνομα Ἱερατικῆς Σχολῆς καὶ Διδασκαλείου τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον ἄλλ' ἂν ἴα γε, πιθανὸν νὰ ἐρωτήσῃ τις, θὰ δυνηθῆ ὅπως ἐκπληρῶσῃ τὸν διπλοῦν τούτον σκοπὸν; ἢ μᾶλλον δύναται νὰ προπαρασκευάζῃ δημοδιδασκάλους ἀνταξίους πῶς ἴστων σημερινῶν τῆς δημοτικῆς ἡμῶν ἐκπαιδεύσεως ἀναγκῶν; Διὰ τοῦτο μίαν τις τοιαύτην ἐρευνᾶ

γινομένη εἰς ἐπίσκοπον ἀκροατηρίου ἐκλελεγμένου ἐκ τοῦ ἀνθους τῆς παρ' ἡμῶν κληρικῆς καὶ λαϊκῆς ταξέως, νημιζῶ δὲν εἶνε ἀκίριος οὐδ' ἀτικοπος, γνωρίζοντα τὴν χρησιμότητα τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου ὑπὸ τὴν ἐτέραν τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ ἦτοι τοῦ Διδασκαλείου. Διότι ἐλέχθη μὲν καὶ πέρυσιν ὅποις τις εἶνε ἢ ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλείῳ παιδεύει καὶ μόρφωσε, ἀλλ' ἀνκλύσας τότε τὰ διδασκτέα μαθήματα, δι' ὧν, ὡς μέσων ἠθροπλαστικῶν, τελεσιουργεῖται κατὰ τρόπον πρακτικόν ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ Σχολῇ ὁ μέλλων ἡμῶν Κλήρος, δὲν ἐπραγματεύθην τὸ ζήτημα ὑπ' ἧν ἐπιψιν ἐνδικφέρει σήμερον τὸ ἀνεπτυγμένον κοινόν. Τὸν τίτλον τῆς ἐπισημῆς καὶ κοινῆς ἀναγνωρίσεως περιβεβλημένον τὸ ἡμέτερον Ἱεροδιδασκαλεῖον, ἐπιθυμεῖ ἤδη πᾶς τις νὰ γνωρίξῃ καλῶς κατὰ πόσον δύναται τοῦτο νὰ συμβῶλη διὰ τῶν ἀποφοίτων αὐτοῦ πρὸς βελτίωσιν τῆς δημοτικῆς ἡμῶν παιδεύσεως, ἣτις βίσις καὶ θεμέλιον τῆς εὐημερίας καὶ προαγωγῆς παντός λαοῦ θεωρουμένη, δὲν φάνεται παρ' ἡμῶν γεννητικῆς κακοφοροῦσα ἐλλείψει προσώπων εἰδικῶς πρὸς τὸ δημοδιδασκαλικὸν ἔργον παρενρισκομένων.

* *

Διότι, Κύριοι, ἵνα πᾶρυτα εἰσδῶλωμεν εἰς τὸ θέμα τῆς παρούσης διελέξεως, αἱ πρὸς εὐδόκιμον τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως λειτουργίαν προαπαιτούμεναι συνθήκαι δὲν εἶνε μία καὶ μόνη, ὡς ἴσως νομίζουσι τινες, ἀλλὰ δύο, ἀδελφαὶ ἀχώριστοι, ἦτοι πόροι ἐπαρκεῖς καὶ μετ' αὐτῶν διδασκαλὸς ἐπαρκῶς παρασκευασμένος. Ἡμῖς πρῶτον ἀπαραίτητος συνθήκη οἱ ὑλικοὶ πόροι, διότι ἄνευ αὐτῶν ἡ παιδεύσις ἀδυνατεῖ ὅπως νὰ λειτουργήσῃ, ὡς ἀπέδειξεν ἡμῖν τὸ ἄρτι λήξων ἔτος ὀπότε, ἐλλείψει χρημάτων, ἤργησεν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἡμῶν ἡ δημοτικὴ παιδεύσις. Εἶνε, δεύτερον, δεύτερος ἀναπόφευκτος ὅρος ὁ διδασκαλός, διότι ἄνευ αὐτοῦ ἐκείνη ἀποτυγχάνει, ὡς ἴσως ἀπέδειξεν ἡμῖν ἡ ἱστορία τῆς τελευταίας εἰσοσχετίας. Ὁ σκοπὸς τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως μὴ ὦν ἀπλῶς ἡ προχῆ γνώσεων τινῶν καὶ δεξιοτήτων, ἀλλὰ μετ' αὐτῶν ἡ ἠθικοθρησκευτικὴ μόρφωσις, γνωρίζει καλλίον τοῦ λέγοντος τὸ ἐγγράμματον ἀκροατήριον, κατὰ πόσον ἐπέτυχεν οὗτος παρ' ἡμῶν ἄχρι τοῦδε κατ' ἀμφοτέρας αὐτοῦ τὰς μορφὰς καὶ ἰδίως κατὰ τὴν κυριωτέραν καὶ σπουδαιοτέραν. τὴν ἠθικοποῖον καὶ ἐκπολιτιστικὴν.

* *

Καὶ περὶ μὲν τῶν ὑλικῶν πόρων, μὴ ἐξουρισκομένων διὰ τοῦ χάρτου καὶ τοῦ μέλανος, σκεφθῆτωσαν ἄλλοι τὰς πηγὰς τοῦ πλούτου γνωρίζοντες ν' ἀνακαλύπτωσι καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκμεταλλεύσεως ἔχοντες ἀπὸ τοῦ νόμου· ἡ δὲ εἰδικὴ προπαρασκευὴ, περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνταῦθα, ἀπὸ αἰτήτος ἐν παντὶ ἔργῳ συνθήκη, εἶνε μᾶλλον ἀνκπόμενος εἰς τὸ δημοδιδασκαλικὸν ἔργον, ὅπερ τὸ δυσχερέστερον ἴσως πάντων καὶ περιπλοκώτερον προϋποτίθησι καὶ πληρεστέραν προπαρασκευήν. Παιδαγωγικὴ παιδεία, κατὰ πρῶτον πρὸς ἐπιτυχὴ διεξαγωγήν τῆς διδασκαλικῆς τῶν ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ μαθημάτων προϋποτιθέντων τὴν γνῶσιν πασῶν τῶν διδασκτικῶν ἀρχῶν καὶ μεθόδων, αἵτινες δὲν εἶνε ὀλίγαι· παιδαγωγικὴ μόρφωσις δευτέρου, προαπαιτουμένη ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδῶν ἧτις ἄγαν δυσχερὴς καὶ πολύπλοκος· ζητεῖ τὴν βαθεῖαν γνωρίμειαν πάντων τῶν ψυχολογικῶν νόμων καὶ φαινομένων, οὐκ ὀλίγων ὡσαύτως· ἡ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς κινήμασι προχοή, τρίτον, τοῦ καλοῦ πραδείματος οὐ ἡ μεγίστη ἀνάγκη ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ιδιότητος ἐκείνης τῆς παιδικῆς ψυχῆς τοῦ νὰ πλάσσεται κατὰ τὸ προβαλλόμενον αὐτῇ πρότυπον· ἡ ἀγάπη, τέταρτον, ἡ διάπυρος, πρὸς τὸ διδασκαλικὸν ἔργον ὅπερ ἠθικὴν μᾶλλον ἢ ὑλικὴν ἀμοιβὴν παρέχον, περιέχει τυχῶς εἰς κόρον καὶ ἀπογοήτευσιν τὸν μὴ ἀγαπῶντα τοῦτο· κοινωνικαί τινες τέλος ἀρεταὶ εὐεργετικαὶ ἐπιδρῶσαι εἰς τὴν πέριξ κοινωνίαν· ἰδίῳ ἐν ὀλίγαις λέξεσι τὰ προσόντα, τὰ ὅποια συνιστῶσι τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος εἰδικὴν καὶ ἐπαρκῆ τοῦ δημοδιδασκαλοῦ προπαρασκευήν συμφώνως πρὸς τὴν ὑψίστην σπουδαιότητα τοῦ διδασκαλικοῦ ἔργου.

Ἐκ τῶν ὅλων ἀγαμαμάτων λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ ᾔηε ὁ δημοδιδασκαλὸς οὐδ' ἐκ τῶν ἠθικῶν νευαγίων τῆς κοινωνίας, εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα καταφύγων ὡς εἰς ἄσυλον ἀσφαλές καὶ ἐν αὐτῷ ζητῶν ὡς ἐν πρυτανείῳ ἀνευτο σίτισιν ἀλλ' ὀφείλει μετὰ τῆς θεωρητικῆς καὶ ἠθικοπαιδαγωγικῆς παιδείας καὶ μορφώσεως, νὰ διαθέτῃ καὶ τὴν δύναμιν πρὸς ποικίλην τινὰ καὶ κοινωφελῆ δράσιν καὶ πρωτοβουλίαν.

* *
*

Καὶ κατὰ πόσον μὲν ἀκριβῶς εἰς ταιούτους δημοδιδασκαλοὺς τελείως κτηροτισμένους, δύναται νὰ συνταλέση εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ὑπὸ τῆς δημοτικῆς παιδείσεως προτιθεμένου σκοποῦ, ὡς καὶ εἰς τὴν προαγωγήν τινος ἔθνους ἢ λαοῦ ἐν ταῖς τέχναις,

τῆς πρακτικῆς βίῃ, τῆς οἰκογενειακῆς εὐδαιμονίας καὶ τῆς πολιτισμῆς ἐν γένει· δὲν εἶνε τοῦ πικρῆτος· νὰ ἀναπτύξωμεν τοῦτο πρὸς εἰ-
 δότας. Ὁ καλὸς δημοδιδασκαλὸς, λέγει τις τῶν παρ' ἡμῖν παι-
 δαγωγῶν (Σαρδελίης,) εἶνε ὁ ἀφηνῆς· ἐργάτης τῆς προσόδου καὶ
 τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἐθνῶν. Ὁ διδασκαλὸς προάγει ἡσύχως τὰς
 τέχνας καὶ ἐπιστήμας καὶ ἐλλείπει τὸ θεμέλιον τῆς οἰκογενεια-
 κῆς εὐδαιμονίας καὶ τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου. Ὑποδεικνύοντες δ'
 ἡμεῖς τὰ προσόντα τοῦ καλῶς παρεσκευασμένου δημοδιδασκαλοῦ
 κατὰ τὰς ἐνδείξεις τῶν ἀρίστων παιδαγωγῶν, ἀνάγκη νὰ ὑπο-
 δεῖξωμεν καὶ τοῦ γῆς εἶνε δυνατὸν νὰ εὐρεθῶσι καὶ παρ' ἡμῖν
 τοιοῦτοί τινες δημοδιδασκαλοὶ, ἐν μετριοτάτῳ τοῦλάχιστον
 βαθμῆς φέροντες τὰ προειρημένα προσόντα. Ὁ λόγος δ' οὕτω
 ἄγει τὸν λέγοντα εἰς μικρὰν τινα τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων
 ἀνεσκόπησιν, εἰς ἣν ὁχ' ἔχη πάντως τὴν πρόθυμον εὐχρηστέτην
 ὄψιν μὲ πικρακολουθήσῃ τὸ προσεκτικὸν ἀκρατήριόν μου.

* *

Οἱ ἐν Κρήτῃ ἀπόφοιτοι, Κ., τῶν ἐν Ἑλλάδι διδασκαλείων
 εἶναι πολὺ ὀλίγοι καὶ δὲν ἀρκούσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς δημο-
 τικῆς ἡμῶν παιδείσεως· ἐξῆθεν δὲ νὰ προσκληθῶσιν ἱκανοὶ καὶ
 ἀρμόδιοι δημοδιδασκαλοὶ δὲν εἶναι δυνατὸν. Οἱ ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν
 πάλιν σχολείων καὶ τῶν Γυμνασιακῶν ταξέων ἀπόφοιτοι οὐδε-
 μίαν σχεδὸν ἔχουσιν ἐντεῦθεν λαθόντες εἰδικὴν προπαρασκευὴν,
 τὸ διδασκαλικὸν ἔργον οὐχὶ ἐκ κλήσεως καὶ ἀποστολῆς ἀσπάζε-
 μενοι, ἀλλ' ὡς γέφυραν πρὸς μετὰθασιν εἰς ἄλλο ἔργον ἢ εἰς
 ἀνώτερον σχολεῖν μεταχειριζόμενοι αὐτό. Ἐν τοιαύτῃ πραγμά-
 των λοιπὸν καταστάσει, ἐγείρεται ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ἐρώτημα, τί
 ποιητέον; Καὶ ὁ λόγος πάλιν μᾶς ἄγει ἀπὸ τῆς Κρήτης εἰς τὴν
 Ἑλλάδα.

**

Ἐν Ἑλλάδι, Κ., καὶ φέρω τὴν Ἑλλάδα παράδειγμα, διότι
 συνήθως κανονίζομεν τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἡμῶν πράγματα πρὸς τὰ
 ἐν αὐτῇ συμβαινόντα, ἐν Ἑλλάδι λέγω, πρὸς παρασκευὴν καλῶν
 δημοδιδασκαλῶν ἔχουσιν ἰδρυθῆ ἀπὸ τοῦ 1878 τρία διδασκαλεῖα.
 Καὶ κατὰ πόσον μὲν συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς δημο-
 τικῆς ἐν Ἑλλάδι παιδείσεως τὰ διδασκαλεῖα ταῦτα, δὲν εἶμαι
 ἀτυχῶς εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω. Τὸ «Παιδαγωγικὸν Σχολεῖον» καὶ
 ἡ «Ἐκπαίδευσις» παιδαγωγικὰ περιοδικὰ ἐν Ἀθήναις, παρι-

στῶσι τὴν ἐν Ἑλλάδι δημοκρατὴν παιδεύειν μετὰ χωρῶν δυστοχῶς οὐχὶ ἄχην εὐχαρίστον. Ἄλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον γνωρίζω καλῶς εἶνε ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἤρξαντο ἀπὸ τῆς σκεπτόμενοι καὶ ἐργαζόμενοι πρὸς δοκιμὴν ἄλλου τινὸς ἐκπαιδευτικοῦ θεσμοῦ, ὑπισχνουμένου ἀσφαλεστεράν τὴν σύγχρονον ἀνύψωσιν τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ. Καὶ ὁ θεσμὸς οὗτος εἶναι, Κ., τὰ Ἱεροδιδασκαλεῖα, ὧν τὴν πρώτην ιδέαν λαβόντες ἡμεῖς παρὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐφημέροισιν αὐτοὶ πρῶτοι ἰδρύσαντες ἀπὸ τριετίας τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον τῷτο, ὅπερ οἱ ἐν Ἀθήναις ἐχαρακτήρισαν ἐσχάτως «πρότυπον» τι εἰς τὸ εἶδος τοῦ ἐν τῷ ὁρθοδόξῳ ἑλληνικῷ κόσμῳ (Ἀνάπλ. ἔτ. II'. ἀρ. 174 καὶ φύλ. 10—20 Δεκεμβρίου 1895, πρὸς ἐξηγητὴν ἔτ. ΣΓ'. ἀριθ. 11). Ὁ συνδυασμὸς δύο τινῶν σκοπῶν ἐν ταῖς Ἱεροδιδασκαλείοις οὐχὶ ἀντιφατικῶν οὐδ' ἀσυμβιβαστῶν, πρῶτον μὲν ἐξοσκελιζει τὸ μέλλον τῶν Ἱεροδιδασκαλιστῶν διὰ τῆς καὶ ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ λειτουργήματος μικρᾶς ἀπολυτῆς, δεύτερον δὲ προπαρασκευάζει τὴν θρησκευτικωτέραν ἀγωγὴν καὶ παιδεύειν τοῦ λαοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος, Κ., περὶ Ἱεροδιδασκαλείων, ἐπιτρέψκατέ μοι, παρακαλῶ, ὅπως ἀναγράψω ἐνταῦθα τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν ἀνδρὸς ἔξωχον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος κατέχοντος θέσιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν γνωστοῦ ἐκ τοῦ ζήλου καὶ τῆς δραστηριότητος, μεθ' ὧν εἰς μικροῦ χρόνου πάροδον ἐπέτελλε σπουδαιότατα ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔργα Ζητηθείσης τῆς γνώμης τῆς Α. Σεβ. ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, ἰδ. ὡς ἀποφάνεται. Διὰ τὴν σωθῆ εἶπεν ἡ Ἑλλάς, πρέπει ν' ἀποκτήσῃ Κλήρον μεμορφωμένον καὶ ἀνεξάρτητον. Ἀλλὰ πῶς; ἐρωτᾷ ὁ αὐτός. «Εἰς τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν ὑπῆρχε πρὸ τῆς ἐνώσεως Ἱερατικῆ Σχολή, εἰς ἣν ἐξ ἐκάστης νήσου ἐπέμποντο 10 μὲθηταί. Τελειοποιούμενοι εἰς τὰς σπουδᾶς τῶν, ἐγίνοντο διδάσκαλοι καὶ ἱερεῖς ἔχοντες τὸν διδασκαλικὸν μισθὸν καὶ τὰ ἱερατικὰ δικαιώματα τῶν. Τὸ αὐτὸ, λέγει, πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῆ καὶ ἐν Ἑλλάδι. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ ἰδρυθῆ παιδαγωγικὸν Ἱεροδιδασκαλεῖον, αἱ ἐκ τοῦ ὁποῖου ἀπόφοιτοι νὰ γίνονται γραμματοδιδάσκαλοι δημοδιδασκαλοὶ καὶ κατόπιν ἱερεῖς. Οὕτω θὰ ἔχωμεν προσίθησι, διπλοῦν καλόν, ἱερεῖς μεμορφωμένους καὶ ἔχοντας ἐπαρκῆ καὶ ἀνεξάρτητον συντήρησιν καὶ ἐκπαιδεύειν χριστιανικῆν». (Ἀγὰπ. ἔτ. Γ'. ἀρ. 111.)

Καί ἐν Ἑλλάδι μὲν, Κ, ἰδρύεται ὅσον οὕτω τὸ πρῶτον Ἱε-
ροδιδασκαλεῖον παρὰ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου, τοῦ Ἱερο-
διδασκαλικοῦ μεγάρου ἀνεγειρομένου δαπάναις εὐσεβοῦς ἑλλη-
νικῆς οἰκογενείας, καὶ τοῦ μέλλοντος Διευθυντοῦ ἀποστελλομένου
εἰς Εὐρώπην, ἵνα εἰδικῶς σπουδασῇ τὰ παιδαγωγικὰ, ἡμεῖς δὲ,
μικροὶ καὶ ἄποροι, προλαμβάνοντες ἐκ τῶν ἐνόντων νὰ ἰδρύσωμεν
τὸ μικρὸν τοῦτο Ἱεροδιδασκαλεῖον, δὲν πρέπει νὰ χαίρωμεν ἐπὶ
τούτῳ βλέποντες, ὅτι μετὰ ἐν ἀμέσῳ ἔτι; ὅλ' ἔχωμεν ἐξ αὐτοῦ
ἀποφοίτους, πληρέστερον πῶς παρεσκευασμένους διὰ τε τὸ δη-
μοδιδασκαλικὸν καὶ τὸ ἱερατικὸν ἄξιωμα;

* *

Καί ἐπειδὴ, Κ, ἀπ' ἀρχῆς ὑπεσχέθην νὰ λάβω κύριον τοῦ
λόγου θέμα τὴν διδασκαλικὴν τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου ιδιότητα,
εἶναι καιρὸς νὰ ἴδωμεν ὅποια τοῦ δημοδιδασκάλου προσόντα
δύναται ἢ Σχολῆ αὕτη ὅπως παρέχη τοῖς ἱεροσπουδασταῖς. Ο-
ποῖαν λοιπὸν διδασκαλικὴν παιδείαν καὶ μόρφωσιν παρέχει τοῖς
τροφίμοις αὐτοῦ τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον τοῦτο.

* *

Ἐν πρώτοις, Κ, ἐκτὸς τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, ἅτινα
καὶ εἰς τὰς ἀντιστοιχοῦς τῶν Ἑλλήν. καλουμένων σχολείων καὶ
τοῦ Γυμνασίου τάξεις διδάσκονται, ἐκτὸς τῶν θρησκευτικῶν μα-
θημάτων, ἅτινα ὡς ἐκ τοῦ Ἱερατικοῦ χαρακτῆρος τῆς Σχολῆς
διδάσκονται ἐν αὐτῇ πλείονα ἢ ἐν τοῖς Γυμνασίοις καὶ εἰς διδα-
σκαλείοις, ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλείῳ τούτῳ, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν
διδασκαλικὴν αὐτοῦ ιδιότητα, εἰσὶν εἰσηγμένα καὶ παιδαγωγικὰ
μαθήματα. Ἐὰν δὲ, ὡς πάντα τὰ λοιπὰ ἐν τῇ Σχολῇ μαθήμα-
τα ἀπὸ τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐγκυκλίων μέχρι καὶ τῶν πρα-
κτικωτέρων καὶ τεχνητῶν διδάσκονται ὑπὸ εἰδικῶν καθηγητῶν,
ἂν, λέγω, προσκληθῇ τὸ ἐπόμενον ἔτι; καὶ εἰδικὸς Καθηγητὴς,
ὅστις νὰ διδάξῃ τὰ παιδαγωγικὰ μαθήματα· ἐὰν μάλιστα, ὡς
ἔχει ἀναγνωρισθῇ κατ' ἀρχὴν ἢ ἀνάγκη, ἰδρυθῇ ἐν καιρῷ καὶ
προπαρασκευαστικῇ τῆς πρώτης τάξεως· τότε δὲν βλέπω τῇ ἀλη-
θείᾳ διὰ τί τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον ἡμῶν δὲν δύναται νὰ ἀναπλη-
ροῖ κατὰ τι, ὡς πρὸς τὴν ἐγκυκλοπαιδικὴν καὶ παιδαγωγικὴν
μόρφωσιν, τὴν ἀπουσίαν Διδασκαλείου τινός. Μὴ δυνάμενοι
νὰ ἀπολυθῶμεν τοῦ τελείου καὶ πλήρους, ὅλ' ἤτο ἀρκετὸν δι'
ἡμᾶς τὸ κατὰ δύναμιν, ὅπερ καὶ τῷ Θεῷ εἶναι ἀρεστόν, κατὰ
τὴν προοριάν.

Ἡ δὲ προπαρασκευαστικὴ τάξις, περὶ ἧς ἀνωτέρω γίνεται λόγος, ἀναγκαίᾳ οὐκ ἔνα διὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς γραφῆς καὶ τῶν στοιχειωδωτέρων μαθημάτων προπαρασκευάζη τοὺς διὰ τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον μαθητὰς σήμερον μάλιστα, ὅποτε ἢ ἐν ταῖς ἐπικρίσις δημοτικῆ παιδείσεως χωλῶν δεινῶς, θὰ ἦτο ἀναγκαίᾳ καὶ δι' ἄλλον λόγον, ἕνα δὴλον ὅτι γίνονται ἐπ' αὐτῆς, κατὰ τὰ ἐν τοῖς Διδασκαλείοις συμβαίνοντα, ἡ ὑποδειγματικὴ καὶ ἀσκητικὴ τῶν μεγάλαιτέρων μαθητῶν διδασκαλία.

* *

Ἐὰν δὲ, Κ., ἀπαράμιτον πρὸς τῶν διδασκάλων προσὸν εἶνα, δεύτερον, τὸ τῆς αὐστηροῦς ἠθικοθησκευτικῆς μορφώσεως ἐν τῶν Ἱεροδιδασκαλείῳ ἡρώων, ὡς ἐν ἱεροπρεπιστέρω ἐκπαιδευτηρίῳ ἔστι οὕτῃ ἀσπ. λαστέρω. Ἐκεῖνο πρὸ πάντων ὅπερ ἡ Σχολὴ ἐπιδιώκει μετ' ἐπιμελείας ἐν τῇ ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου ἐνεργείᾳ τῆς εἶνε ἡ μόρφωσις ἡθους εὐτεβοῦς καὶ ἐναρέτου καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ιδέας τοῦ καθήκοντος. Τὴν μετ' ἀγάπης καὶ αὐταπεκνήσεως ἐπιτέλεσιν τοῦ καθήκοντος· ἰδοὺ τί θὰ ζητήσῃ ὅπως ἐμφανέσῃ ἐν τῷ νῷ καὶ τῇ καρδίᾳ τῶν μαθητῶν αὐτῆς ἡ Σχολή. Οὐδὲ θὰ θέσῃ τὴν ὑψηλοτέραν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ὑπερῶν τῆς ἠθικῆς καὶ ἠθικοθησκευτικῆς μορφώσεως, κλωὺς γνῶριζουσα ἡ Σχολὴ ὅτι σήμερον ἡ πατρίς καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν θέλουσι διδασκάλους διδάσκοντας ζῆρὰ γράμματα, ἀλλὰ μάλλον διδασκάλους δυναμένους μετὰ τῶν γραμμάτων νὰ διδάσκωσι καὶ ἡθους ἡμέρωσιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ σπουδιότερον ἐν τῇ πνευματικῇ τοῦ ἀνθρώπου ἀναπτύξει. Ὅπισω πολὺ ἀκόμη ἐν ταῖς κοινωνικαῖς ἐκείναις ἀρεταῖς, δι' ὧν προάγονται καὶ εὐμερῶσιν οἱ λαοί, ἔχουμεν ἡμεῖς ἀνάγκην μεγίστην παιδεύσεως, ἥτις νὰ μορφώσῃ καὶ ὄχι νὰ ἐξαγριώσῃ, ἥτις νὰ ἀγῆ εἰς τὴν ἀληθῆ προοδὺν, καὶ ὄχι νὰ ἐπανέγῃ εἰς τὴν ἀγριότητα.

* *

Ἀλλὰ μὴ παραγνωρίζουσα, Κ., ἡ Σχολὴ τὴν σημασίαν τῆς ὑγιῶς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, ἐκτιμῶσα δὲ μάλλον τὴν ἠθικοθησκευτικώτερον μόρφωσιν τῶν μαθητῶν, δὲν ὑποτιμᾷ διόλου καὶ τρεῖς τινὰς πρακτικωτέρας δεξιότητας χρησιμωτάτας εἰς τὸν διδασκαλὸν καὶ ἱερέα καὶ εἰς τὸν ἀνθρώπον ἐν γένει· αὗται δὲ εἶναι.

α) Ἡ μουσικὴ, περὶ ἧς, γνωστῆς οὖσης τῆς χρησιμότητος

καὶ ἀνεγνωρισμένης τῆς ἀνάγκης αὐτῆς παρὰ τοὺς διδασκαλικούς
καὶ ἱερεῦσιν ἰδίᾳ, τοῦτο μόνον λέγομεν ἐντάλλειν ὅτι ἦτο λίαν
εὐτυχῆς ἢ Σχολῆ ἐποκτήσασα ἐφέτος εἰδικὸν τῆς ἐκκλησιαστι-
κῆς μουσικῆς Καθηγητὴν, συνδυάζοντα θεωρίαν καὶ πράξιν, τέ-
χνην καὶ ὄργανον, ζῆλον καὶ τρόπον μεταδόσεως.

* *

β'.) Ἡ Γυμναστικὴ, ἣτις σωματικῶς μὲν ὠφελεῖ, καθ' ὅσον
ἐνισχύουσα τὰ διάφορα μέλη τοῦ γυμναζομένου καὶ καθιστῶσα
αὐτὰ εὐρωστικὰ, εὐρυθμὰ, εὐκίνητα, καὶ εὐκέρπτα, οὐ μόνον εὐε-
ξίαν καὶ χάριν παρέχει εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ καθιστᾷ αὐτὸ
ἐπιτήδειον ὄργανον τῶν βουλήσεων τοῦ πνεύματος ἠθικῶς δὲ
ὠφελεῖ ἢ γυμναστικὴ, διότι α) ἐνισχύουσα τὸ σῶμα ἐνισχύει
καὶ τὸ μετ' αὐτοῦ συνδεδεμένον πνεῦμα· β) διότι κατὰ τὸν αἶ-
μα κατὰ δὲ τὴν ἀνάγκην τὰς σωματικὰς ὀρέξεις καὶ καθιστᾷ τὸν ἄν-
θρωπον ἐγκρατῆ καὶ σώφρονα· γ) διότι ἀναγκάζουσα τὸν γυμνα-
ζόμενον νὰ καθυποβιβάσῃ τὴν θέλησιν αὐτοῦ εἰς τὴν θέλησιν
τοῦ γυμναστοῦ καὶ ὑποχρεοῦσα αὐτὸν ν' ἀκολουθῇ ἀπρεγκλί-
τως κανόνας τινας καὶ τάξιν, διδάσκει αὐτὸν τὸ μυστήριον τῆς
εὐπειθείας, τάξεως καὶ ἀκριβείας (Σπαρτιάτης). Ὁρμητικότητι
δὲ οὕσα ἢ γυμναστικὴ πρὸς πάντα ἐν γένει ἄνθρωπον ζῶντα βίον
καθησυχάζουσα, εἶνε μᾶλλον ἀναγκασιότερα διὰ τοῦς εἰς τὰ
σχολεῖα φοιτῶντας, ὧν ὁ σωματικὸς ὀργανισμὸς ἐξασθενῶν ἐνε-
κα τῆς διανοητικῆς ἐργασίας, ἔχει χροῖαν ἐπιρρώσεως διὰ τῆς
ἀσκήσεως. Οὐχὶ διὰ τοῦτο περιττὴ καθ' ἑαυτὴν, εἶναι ἢ Γυ-
μναστικὴ κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀποφει-
τοὺς ἀπικρατίτητος, καθ' ὅσον, ἕνεκα τῆς διδασκαλικῆς αὐτῶν
ἰδιότητος, ὑποχρεοῦμενοί ποτε νὰ τὴν διδάξωσι στοιχειωδῶς,
δὲν πρέπει αὐτοὶ νὰ ἦναι λιθῶν ὀγκωδῶν βαρύτεροι καὶ ξύλων
χονδρῶν δυσλιγιστότεροι καὶ ὅπως ἀδαεῖς περὶ τὸν τρόπον τοῦ
κανονικῶς βαδίζειν καὶ ἵστασθαι. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος μὲν τοῦτο
εἰσαχθεῖσα ἐν τῇ Ἱερῶν διδασκαλείᾳ ἢ Γυμναστικὴ, ἐδιδάχθη
στοιχειωδῶς παρὰ τοῦ ἀγαθόφρονος ἀπατῆ τῆς ἐβδομάδος κατ'
ἐμὴν πρόσκλησιν ἐπισκεπτομένου τὴν Σχολὴν, τὸ δὲ ἐπόμενον
ἔτος ἐλπίζω, σὺν Θεῷ, νὰ διδάχθῃ τακτικώτερον παρὰ τοῦ
καθηγητοῦ τῶν παιδαγωγικῶν μαθημάτων, ἃν ὅπως ἢ ἀνάγκη
ἀπαιτῆ τὴν πρόσκλησιν αὐτοῦ, ἐπιτρέψωσι τοῦτο καὶ οἱ πόροι
τῆς Σχολῆς.

* *

γ') Ἀλλὰ, Κ., καὶ ἡ πρακτικώτερά ἐκείνη δεξιότης ἢ ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλεῖῳ ἡμῶν παρεχομένη δὲν εἶναι ἀσήμαντόν τι, ὥστε νὰ μὴ τὰξωμεν καὶ αὐτὴν μετὰ τῶν δευτερευόντων τῶν Ἱεροδιδασκαλιστῶν προσόντων. Ὑπὸ τῆς τελητηῆς Γυμναστικῆς συμπληρουμένη ἡ σωματικὴ ἐργασία παρέχει αὐτῇ ἄλλας ὀφελείας, ἀ: ἐκείνη δὲν χορηγεῖ. Καὶ τίνες μὲν ἀκριβῶς εἶναι αὐτὴ: ἀνεπιτόχημεν ἄλλοτε, θὰ λάβωμεν δὲ καὶ κατωτέρω ἀφορμὴν νὰ ἐκπυλώωμεν πρὸς στιγμὴν εἰς τὸ αὐτὸ θέμα: νῦν δὲ ὁμιλοῦντες περὶ τοῦ γεωπονικοῦ μαθήματος ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Σχολῇ, ἀγγέλλομεν μετ' εὐχαριστήσεως ὅτι τὸ θεωρητικὸν αὐτοῦ μέρος: καὶ μέρος τοῦ πρακτικοῦ ἐδίδαξεν ἐφέτος εἰδικὸς Γεωπόνος, ὁ καλλιστος φίλος κ. Ι. Φούμης, δωρεὰν ἔχων τὴν εὐγένειαν νὰ παρᾶσχη πρὸς τὴν Σχολὴν τὴν πολῦτιμον αὐτοῦ ὑπηρεσίαν. Ἡ Σχολὴ διὰ τοῦτο ἐκφράζει αὐτῷ δι' ἐμοῦ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἀπειρον αὐτῆς εὐγνωμοσύνην: ἐλπίζει δὲ μετὰ χάρης ὅτι, διορισθέντι Ἐπιθεωρητῇ τῆς ἐν Κρήτῃ γεωργίας, θὰ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ ἢ Σεβ. Γεν. Διοίκησις νὰ συνεχίσῃ τὸ ἐπιὸν ἔτος τὸ χρησιμώτατον μαθηματὸς τῆς Γεωπονίας, ἐφ' ὅσον δὲν κωλύουσι τὰ οἰκετὰ καθήκοντα. Σπουδάζει τοῦ λαοῦ ὄθησις πρὸς τὴν τελειωτέραν καὶ μεθοδικωτέραν τῆς γῆς καλλιέργειαν διδομένη παρὰ τῶν μελλόντων ἱερέων καὶ διδασκάλων, θὰ ἦτο καὶ τῆς Σεβ. Διοικήσεως σπουδαϊότατον συμφέρον.

* *
*

Καὶ ταῦτα μὲν, Κ., τὰ προσόντα, τὰ ὁποῖα ἡ Σχολὴ δύναται ὡς Διδασκαλεῖον νὰ παρέχῃ τοῖς τροφίμοις αὐτῆς: ἄλλαι δὲ τινες συνθήκαι σπουδαϊότατα συντελοῦσι εἰς τὸν προκειμένον σκοπὸν, πηγάζουσι δὲ ἀπὸ τῆς ἰδιότητος ἐκείνων ὡς Ἱεροδιδασκαλιστῶν, νομίζω ὅτι πρέπει καὶ αὐταὶ νὰ ἀναγραφῶσιν ἐνταῦθα, τοῦ λόγου γινομένου περὶ τῶν πλεονεκτημάτων τῶν ἀποφαιτῶν ἡμῶν.

* *
*

Καὶ ἐν πρώτοις, Κ., ἡ ἐπὶ τῶν Ἱεροδιδασκαλιστῶν, ὡς τέινων ἰδιαιτέρων, κηδεμονευτικὴ ἐκείνη ἐποπτεία, ἣν ἡ: ἰδρυταὶ καὶ προστάται τῆς Σχολῆς καὶ ἄρμεσοι πνευματικοὶ προϊστάμενοι δικαιουνοῦνται νὰ ἐξασκῶσιν ἐπ' αὐτῶν οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι, δὲν πρόεξεφαλίξει ὀλίγον τὴν ἀνελλιπεστέραν καὶ πληροστέραν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τῶν Ἱεροδιδασκαλιστῶν, ὡς διδασκάλων, ἐξεταζομένων.

Ἄλλῃ, δεύτερον, καὶ τοῦτο, ὅτι ἔχοντες ἐν ἑκαστῷ καὶ ἀπὸ τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματός μεζονα ἢ μικροτέρην ἀντιμισθίαν θὰ δύνανται οἱ ἡμέτεροι ἀποφοίτοι νὰ ἐγκρατερώσι περισσότερον ἐν τῇ ἐνασκήσει τοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος, ὅπου ἐκ τῶν πρώτων καὶ συχνάκις δοκιμαζέει τὰς θανατηφόρους σχεδὸν προσβολὰς τῆς ὑλικῆς ἀνεπικρατείας τῶν δημοσίων πόρων, καὶ τὸ μέλλον, λέγω, γεγονὸς τοῦτο, προεξοφλεῖ τὴν ζωὴν εἰς τὴν ὑπαρξίν τῆς λαϊκῆς παιδείσεως, ἔάν εἴνε εἰμὴ τῶν ἱεροδιδασκαλιστῶν προτέρημα.

* *

Παραλείπω δὲ, Κ., τὸ τελευταῖον καὶ σπουδαιότερον ὕψος ὅτι ἐκ κλήσεως καὶ ἀποστολῆς διδάσκαλοι οἱ ἡμέτεροι ἀποφοίτοι, ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ κελῶς διαπαιδαγωγοῦμενοι, θὰ ἐργάζονται, ἐλπίζομεν, μετὰ ζήλου καὶ ἀγάπης, γνωρίζοντας ὅτι ἱεροφάνται αὐτοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, προσφέρουσι πρὸς αὐτούς τε καὶ πρὸς ἐκεῖνιν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ περιφήμου Γυζώτου, τὴν λιμνοπρότερον λατρίαν.

* *

Διὰ τοῦτο ἔργον πατριωτικῆς συνέσεως ἐπετέλεσεν ἡ ἐρετεινὴ βουλή ἐπιψηφίσασα ὑπὲρ τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου χρηματικὸν τι ποσὸν ἐκ τῶν δημοσίων πόρων. Ἦτο μικρὰ ἢ ὑλικὴ ὑποστήριξις, μεγάλη ὅμως ἠθικὴ ἐνθάρρυνσις. Ἦτο τρόπον τινὰ ἐπίσημος παρὰ τοῖς ἀποφοίτοις τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου ἀναγνώρισις δικαιωμάτων προστασίας καὶ ὑποστηρίξεως ἐν τῷ πρακτικῷ αὐτῶν σταδίῳ ἐκ μέρους τῆς πατρίδος. Ὅσον δὲ σφάλμα, ἂν ἐπιτρέπεται, διεπράχθη ἡ βουλή μὴ ἐτετέλεσσα τὴν σύστασιν τῆς Ἱ. Συνόδου περὶ τῆς ἰδρύσεως καὶ δευτέρου Ἱεροδιδασκαλείου ἐν Ἡρακλείῳ, ἄλλο τόσον καὶ μεῖζον διαπράττουσι καὶ ὅσοι τῶν ἡμετέρων συμπατριωτῶν ζητοῦσι νὰ ἰδρῦσασιν ἐν ἐκαστῇ σχεδὸν Μονῇ ἐν Ἱεροδιδασκαλείῳ ἐκ μονομεροῦς πνεύματος ἀγόμενοι. Ἐν Ἱεροδιδασκαλείῳ καθ' ἅπασαν τὴν μεγάλωνησον ἡμῶν, πρῶτον δὲν ἀρκεῖ, δεύτερον δὲν ὑπάρχουσι αἱ πρὸς τοῦτο εὐκολίαι, ἀλλὰ πάλιν περισσότερα τῶν δύο εἶνε πολλὰ, τὴν πλήρη ἀποτυχίαν παρεκτενάζοντα εἰς ἐκυστά. Διὰ τοῦτο, ἐπὶ πρακτικῇ συνέσει διακρινόμενοι οἱ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν ἀδελφοὶ συμπατριῶται, δὲν θὰ λειψῶσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἰδρῦσασιν ἐν ἑκαστῷ τὸ ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου προταθὲν Ἱεροδιδασκαλεῖον χάριν τοῦ

οίσειον διχμερίστουτος, κατὰ τοσοῦτο μάλλον δυνάμενοι οὕτω ἔ
νὰ προβάσιν εἰς τὴν Ἱδρυσιν τῆς Σχολῆς ταύτης, καθ' ὅσον καὶ
ἐκκνήν ὡς μανθάνω μετ' εὐχρηστήσεως, ἀποθεμκτικὸν τῶν Ἱε-
ρῶν Μονῶν κερκλιεὶν πρὸς τοῦτο ἔχουσιν. Οἱ δὲ ἐν Ρεθύμνῃ
γαίτονες ἀδελφοί, ἐπὶ πατριωτισμῶ διακρινόμενοι, δὲν ὀλ θε-
λήτωσί ποτε νὰ θυσιάσωσι τὰ γενικώτερα εἰς τὰ κκκῶς νοού-
μενα ἐπκρχικὰ συμπίροντα, μὴ δεχόμενοι νὰ συνεργασθῶσιν ἀπό
κοινοῦ μετὰ τῶν ἐν Χανίαις πρὸς ὑποστήριξιν ἐνὸς μόνου δευτέ-
ρου Ἱεροδιδασκκλεῖου.

* *

*

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω, Κύριοι ὑποδειξκς δ' ἀνωθι τὰ προσόν-
τα τῶν Ἱεροδιδασκκλιετων ὡς ἐπκρχικῶν διδασκκλων, ἀνάγκη
νὰ διαλύσω ἡδὴ ἐνδοικτμούς τινας, προὑπάρχοντα, ἴσω: πκρά-
τισι τῶν κκ. ἀκροκτων. Πρῶτον μὲν, λέγουσί τινες, τὸ ἱερατι-
κὸν καὶ διδασκκλικὸν ἀξίωμα δὲν φκίνεται ἐκκοποιοῦν τὴν πρὸς
δόξκν καὶ τιμὴν φυσικὴν τοῦ ἀνθρώπου τάσιν, δεῦτερον δὲ οὐδὲ
ὕλικὴν ἀμοιβὴν ἐπκρχῆ πκρίετακτι ὑπισκρούμενον πρὸς τὸν ὀπω-
σοῦν ἀνεπτυγμένον ἀνθρωπον. Διὰ τοῦτο δὲν θλ πρῶξω ἐκκντίον
τῆς προσδοκίης τῶν οὕτω ἐνδοικζόντων, ἐὰν ἐπὶ τῆ εὐκκείρια
ταύτῃ βκσκνίσωμεν δημοσιζ τούς ἐπκγειρομένους τούτους ἐν-
δοικασμοῦς, εἴτινες ἀδόκσιμοι ὄντες, ἐπιπροσθοῦσιν ἐν τούτοις
ἐπιβλαβῶς εἰς τὴν μείζονα καὶ προθυμοτέραν ὑποστήριξιν τῆς
Σχολῆς.

* *

*

Ἐν πρώτοις δὲ, Κ., πρὸς ἄρσιν πάσης προκκκαλήψεως δυσχε-
ραινόυστη: εὐθύς πρὸ τῆς ἀκκίρεσεως τῶν ἐν λόγῳ φόβων τὴν
μετὰ προσοχῆς ἀκρόασιν τοῦ προῖόντος λόγου, ἡ Σχολὴ αὕτη
χωρὶς νὰ θελήσῃ νὰ περιστείλῃ τὴν πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ προό-
δον τάσιν τῶν μαθητῶν, θλ ἐργασθῆ πρὸ πάντων πρὸς ἐξέγερσιν
παρ' αὐτίς τοῦ ζῆλου καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς
πατρίδος καὶ τῆς Ἐκκκλησίας διὰ τοῦ διδασκακικκοῦ καὶ ἱερατι-
κοῦ ἀξίωματος, ὅπερ ἀφκνὲς φαινόμενον καὶ ταπεινὸν, εἶν' ἐν
τούτοις τὸ ἱερώτερον καὶ κοινωφελέστερον. Ἡ καλλιεργία καὶ
ἐμφύτευσις τῆς ἀληθοῦς ιδέας ὅτι αἰτοὶ προώρισται διὰ τῆς
διδασκκλικῆς καὶ ἱερατικῆς δράσεως νὰ ὠφελήσωσι τὴν πατρί-
δα ὡς οὐδένας ἄλλοι, ὡς οὐδὲ ἡμεῖς ἴσω: οἱ ἀνώτεροι λεγόμενοι
διδάσκκκοι καὶ κληρικὸί. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ιδέας ὅτι ὁ δημο-
διδάσκκκλος μετὰ τοῦ ἱερέως κκκινεῦσουσι τὴν ἡλικὴν τοῦ λαοῦ

ἀνάπλασιν καὶ προπαρασκευάζουσιν ἀσφακλῆς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀνύψωσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πατριδος· ἡ προχρῆ τῆς συνεισθήσεως ταύτης, ἥτις, χωρὶς νὰ ᾔηνε ἐγαυσιμὸς, ἐνέχει ἀληθῆς· τί τὸ εὐγενὲς καὶ ὑψηλόν, ἔσται ὁ σκοπὸς πάσης ὑπὲρ τῶν μαθητῶν ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἐργασίας τῆς Σχολῆς. Νομίζω δὲ, Κ., ὅτι μετὰ τοιοῦτου πνεύματος ἐργαζομένη ἡ Σχολὴ δὲν θὰ προκαλέσῃ μαθητὰς τιθεμένους τὴν ὕλην ὑπὲρ τὸ πνεῦμα, τὸ ἴδιον ἐγὼ ὑπὲρ τὸ κοινὸν συμφέρον, τὴν ἀπατηλὴν ὄψιν τῆς φαινομενικῆς δόξης ὑπὲρ τὴν χαρίσσαν καὶ γλυκεῖαν αἴγλην τῆς ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ἱερωτέρου προορισμοῦ ἀληθοῦς δόξης.

* *

Ἄλλως τε, Κ., ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς τὰ καὶ ἕκαστα τῶν προβαλλομένων ἐνδοιασμῶν, πρῶτον μὲν ἐκ παραδόσεως τιμῶν καὶ σεβόμενος ὁ ἡμέτερος λαὸς τοὺς καλοὺς αὐτοῦ ἱερεῖς καὶ διδασκάλους, θὰ σεβασθῇ αὐτοὺς περισσώτερον καὶ θὰ τιμῆτῃ ἐκζητῶς λογιωτέρους ὄντας καὶ μᾶλλον μεμερωμένους.

* *

Ἐπειτα δὲ, Κ., ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότεραν ἔνστασιν, οἱ ἡμέτεροι ἀπόφροισι, ἐπίδοξοι ὄντες καὶ τῆς ἱερωσύνης ὑπεψήφιοι, δὲν θὰ μένωσι καὶ ὑλικῶς ἀνικανοποίητοι ἐκ τοῦ συναμφοτέρου αὐτῶν ἔργου. Μετὰ τῆς διδασκαλικῆς ἀντιμισθίας καρπούμενοι ἐν κειρῇ καὶ τὰ ἱερατικὰ δικαιώματῃ, θὰ ἔχωσιν οὕτω ἐπικρῆτιν ἀπολαυήν. Ἐὰν δὲ πρὸς τοῦτοις λάβωμεν ὑπὸ ὄψιν ὅτι οὐδεὶς ἴσως ἐξ αὐτῶν ἔσται τόσον ἄπυρος ὥστε νὰ μὴ ἔχη μείζονα ἢ μικροτέρην τινὰ ἰδιοκτησίαν καὶ κληρονομίας προερχομένην, καὶ δεύτερον ὅτι ὁ ἀγροτικὸς βίος δὲν ἐπιβυρύνεται μετὰ ἐνοικίων, ἀγορᾶς ξύλων, ὕδατος, οἴνου, ἐλαίου καὶ ἄλλων τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων δαπανῶν, θὰ συνομολογήσῃ πᾶς τις ὅτι τὸ μέλλον τῶν ἡμετέρων μαθητῶν ἔσται ὑπὸ ὑλικὴν ἔποψιν ἀσφακτέστερον πολλῶν ἴσως ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπιστημόνων ἢ ἐπαγγελματικῶν καὶ ἐμπόρων, οἵτινες πᾶσιν ἐνεκα τοῦ νεωτέρου τρόπου τοῦ πολυτελεῶς ζῆν καὶ τῶν συχῶν οἰκονομικῶν δαπανημάτων, δαπανῶσι πλεῖονα τῶν εἰσπρατιομένων, προβληματικῶν ἐνίοτε καθιστημένων τοῦ βίου αὐτῶν. Ἦθελον δὲ νὰ προσεγγάω ἐνταῦθα παραδείγματᾶ τινὰ ἱερέων ἐκπληρούντων καὶ γραμματοδιδασκάλων καθήκοντῃ πρὸς ἀπόδειξιν τῶν εἰρημένων μοι, ἐὰν δὲν ἐγνωρίζομεν πάντες ὅτι ἄπικντες οἱ ἀρχιότεροι

ἡμῶν ἱερεῖς ἐγένοντο οἱ πρῶτοι ἐν τοῖς χωρίοις οἰκοκύριδες ἐκ τῶν ἱερατικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων.

* * *

" Ἄλλως τε, Κ, ἵνα εἴπωμεν καὶ τὸ τελευταῖον, εὐρυνομένων ἐν κειρῷ καὶ παρ' ἡμῖν, ὡς ἐν Ἑλλάδι κατ' αὐτάς. τῶν ἐνοριακῶν περιφερειῶν, ἐφ' ὅσον αἱ ἀποστάσεις καὶ ἡ θέσις ἐπιτρέπουσι τοῦτο, νομίζω ὅτι οὐδεὶς τῶν ἱερέων θὰ ἠδύνατο, ἀπόγε τῆς ὕλικῆς ἀπόψεως, νὰ ζηλώσῃ ἄλλο σταδίων δὴθεν ἐπικερδέστερον καὶ τιμιώτερον. Ἡ ἐπιστήμη ἐν πρῶτοις πρὸς ἣν ἀπό τινος τεινομεν ὡς πρὸς μέσον ἀσφαλοῦς καὶ πλουσίου πλουτισμοῦ καὶ κοινωνικῆς ὑπεροχῆς στοιχίζει, ὡς γνωστὸν, σήμερον πολὺ, οὐδὲ ἀμειβεῖ πλέον ἐπαρκῶς τοὺς ὑπερπληθεῖς αὐτῆς ὀπαδοὺς, ὡς μοι συμμικτυρεῖ τὸ πραιοστῆμενον λόγιον ἀκροατήριον. Τὰ δὲ λοιπὰ ἐπαγγέλματα, κινδύνους καὶ δυσκολίας ἀπείρου ἔχοντα, δὲν εἶναι καὶ ταῦτα πάντοτε ἀσφαλῆ, ὡς ἀπαδεικνύει ἡ σύγχρονος ἱστορία τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν βιοτεχνιῶν.

* * *

Καθ' ὅσον δύνηται τις λοιπὸν νὰ προδικάζῃ ἀσφαλῶς, τὸ μέλλον τῶν Ἱεροσπουδαστῶν καὶ ἀσφαλῆς παρισταταὶ ὑπὸ ἰλικιῆν ἔποψιν, καὶ ἔντιμον ἔσται διὰ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀξίους τιμῆς καὶ ὑπολήψεως. Διὰ τοῦτο ἔργον τῶν φίλων μαθητῶν, ὑπερ ὧν ἀπασα ἡ ἐνόχλησις αὕτη, εἶνε νὰ μορφώσωσιν ἐκυτοὺς ἀξίως τῆς κλήσεως αὐτῶν. Καὶ δὴ οἱ ἐν τοῖς μαθήμασι περυσδοκιμοῦντες σπουδαζέτωσαν ὅπως προάγωσιν ἐκυτοὺς ὅσημέρι ἐν τῇ εὐσεβείᾳ καὶ τῇ ἠθικῇ μορφώσει, εἰδότες ὅτι ἄνευ αὐτῆς ἡ μονομερεστέρα διανοητικὴ ἀνάπτυξις δὲν ὠφελεῖ πάντοτε, πολλάκις δὲ καὶ βλάπτει, ὡς ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πλάτωνος παρετηρήθη· οἱ δὲ ἐπιμελούμενοι μὲν φιλοτιμῶς, ἐξ Ἰσοῦ δὲ μὴ βοηθούμενοι ὑπὸ ἰσχυροῦ ἐμφυίας, συναγωνιζέσθωσιν καὶ αὐτοὶ μεθ' ὅσας αὐτοῖς δυνάμεις, μνημονεύοντες, ὅπερ καὶ ἄλλοτε ἤκουσαν παρ' ἐμοῦ λεγόμενον πολλάκις, ὅτι ὁ Θεὸς συνκντιλαμβάνεται φιλαγγέως τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ ὅτι πολλάκις συμβαίνει τοῦτο τὸ περίεργον, ὁ δεῦτερος καὶ τρίτος ἐν τῇ Σχολῇ νὰ ἀναδεικνύηται πρῶτος ἐν τῷ ἔξω τοῦ Σχολείου βίῳ, ἄλλην τέχνην ἔχοντι, ὡς καὶ ἡ καινὴ προσιμία φιλοσοφεί λέγουσα, ὅτι ἄλλα εἶναι τὰ γράμματα τοῦ Σχολείου καὶ ἄλλα τὰ γράμματα τοῦ κόσμου. Τὰ γράμματα τῶν Σχολείων χωρὶς πρακτικῆς συνέσεως ἡστόχησαν πολλάκις, εὐδοκιμεῖ δὲ πάντοτε ἡ πνεύμαρος

δύναμις τοῦ ζήλου καὶ τῆς συνκισθήσεως τοῦ κηθήκοντος.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τὸ συμβουλευτικώτερον πρὸς τοὺς φίλους μαθητάς.

ΤΑ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΥΠΟ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Προβιζίων δὲ ἤδη, Κύριοι, εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν κυρίως πεπραγμένων ὑπὸ τῆς Σχολῆς, δὲν δύναμαι ἐν πρώτοις νὰ μὴ ἀναγράψω τὰ κατὰ τὴν πρακτικογεωπονικὴν ἐργασίαν, ἣν εἰσαχθεῖσαν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οἱ μαθηταὶ μετὰ πλείονος ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ὠφελείας.

* *

Ἐφ' ὅσον ὁ καιρὸς καὶ ἡ ὥρα τοῦ ἔτους ἐπέτρεπον, ἐργαζόμενοι σωματικῶς οἱ μαθηταὶ, ἐκαλλιέργησαν, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ μ. μ. περιπάτου, ἐλτός τοῦ ἀμπελώνου τῆς Σχολῆς, μικροῦς τινὰς κήπους περὶ τὴν Μονήν, ὧν τὰ προϊόντα, προσερχόμενα ἐκ τῆς προσωπικῆς αὐτῶν ἐργασίας, ἐφείνοντο αὐτοῖς γευστικώτερα.

* *

Προτέτι πλὴν ἄλλων τινῶν ἐργασιῶν ἐντός καὶ περὶ τῆς Μονῆς, αἵτινες ἐξστελοῦντο χάριν τῆς καθαριότητος καὶ πρὸς ἔμπρακτον διδασκαλίαν τῆς φιλοκαλίας καὶ καλαισθησίας, οἱ μαθηταὶ ἐνέβαλον καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῶν ἀγρίων κεραιῶν (2 1]2 χιλ.) πρὸς δὲ καὶ ἐφύτευσαν ἐλκιόδενδρά τινὰ (μουρέλλα 400).

* *

Καὶ ταῦτα μὲν, Κύριοι, ἐν συντόμῳ τὰ κυριώτερα ἔργα τῆς γεωπονικῆς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐργασίας. Ἄλλ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος, δὲν δύναμαι νὰ μὴ εἶπω πρὸς δικαιολογίαν τῆς ἐργασίας, ἐὰν χρήζη αὐτῇ συνηγορίας, ὅτι ἡ σωματικὴ αὐτῆ ἐνασχόλησις πρῶτον μὲν δὲν παρεκώλυε τὸ παράπαν τὴν πνευματικὴν τῶν μαθητῶν πρόοδον, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἐπίδοσις αὐτῶν, δεῦτερον δὲ καὶ σπουδαίαν ἔσχεν ἠθικὴν ἐπίδρασιν, ἥτις οὐδόλως διεξέφυγε τὴν προσοχὴν ἡμῶν. Ἐπειτα δὲ, Κ., θὰ ἦτο δεινὸν ἐὰν χωρικόπαιδες προσερχόμενοι ἐν τῇ Σχολῇ οἱ μαθηταὶ ἡμῶν ἐπέστρεφον μετὰ μίαν τετραετίαν εἰς τὰς πατρικὰς ἐστίας κεκυρτωμένοι, ἀσθμαίνοντες κατόπιν ὀλίγου δρόμου καὶ μὲ μίαν λέξιν καχεκτικοὶ ἕνεκα τῆς ἀπουσίας σωματικῆς ἕνως ἀσκήσεως καὶ σκληραγωγίας. Οὐδὲ εἶνε τέλος νόμιζω

ἀνάρμοστον εἰς τὸν διδάσκαλον καὶ ἱερέα νὰ γνωρίζῃ νὰ διευ-
θύνῃ ἢ νὰ ἐκτελῇ ἐργασίας τινὰς τοῦ ἀγροτικοῦ βίου. Διδάσκα-
λοι καὶ ἡμεῖς δὲν ἐδιστάζομεν νὰ ἐργαζώμεθα μετὰ τῶν μαθη-
τῶν οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος ἡμῶν ἀποβαλόντες.

Ἡ δὲ πνευματικὴ τῶν φίλων μαθητῶν ἐπίδοσις, ὡς καὶ ἀνω-
τέρω εἶπον, δὲν ἦτο καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἦσαν εὐχάριστος.
Φιλότιμοι οἱ φίλοι μαθηταὶ εἰργάσθησαν μετ' ἀκρας ἐπιμελείας
καὶ ἀμίλλης, ἀναλόγου τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἀγάπης τῶν κ. κ. Κα-
θηγητῶν αὐτῶν. Νωθρὸν καὶ ἀμελεῖ μαθητὴν, δύναμαι νὰ εἶπω
δημοσίᾳ πρὸς ἔπαινον αὐτῶν, ὅτι δὲν εἶχομεν οὐδένα.

Ἄλλὰ καὶ ἡ λοιπὴ αὐτῶν συμπεριφορὰ δὲν εἶνε ἀναξία εὐ-
φήμου λόγου. Ἀγάπη καὶ σεβασμὸς πρὸς τοὺς κ. κ. Καθηγη-
τὰς αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς ἀγίους Πατέρας, καθὼς καὶ πρὸς ἄλ-
λήλους, σεμνότης τρόπων καὶ ἀφελῆς ἀπλότης, φιλοκαλία καὶ
καθαριότης, πειθρχία καὶ ὑπακοή, αἱ ἀρεταὶ αὐταὶ θεβάζως
δὲν συνιστῶσιν εἰμὴ ἀριστα τὸν μαθητὴν, ὅστις ἀσκεῖ αὐτάς.
Ἰδιόρρυθμος δὲ τις ἢ ἰδιοτροπικὸς χαρακτὴρ, ἢ λαλιστέρα τις
γλῶσσα ἢ παιδικὴ τις δυστροπία, ταῦτα εἰάν παρατηρήθησαν
δὲν πιστεύω ἄλλοτε νὰ παρατηρηθῶσι.

Καὶ αὕτη μὲν, Κύριοι, ἐν ὀλίγοις ἅπανα ἡ πνευματικὴ, ἠθι-
κὴ καὶ πρακτικὴ τῆς Σχολῆς ἐργασία κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.
Τελευτῶν δ' ἐνταῦθα τὸν λόγον, δὲν δύναμαι νὰ μὴ παρατη-
ρήσω ὅτι ὅ,τι ἐν τῇ Σχολῇ κατορθοῦται κατ' ἔτος—εἶνε ἀπο-
τέλεσμα τοῦ ζήλου, μεθ' οὗ ὑπὲρ αὐτῆς ἐργάζονται οἱ κ. κ.
Ἐπίτροποι. Ἀλλὰ μεγάλως ἐπιταρρύνουσι τὸ ἔργον τῆς
Σχολῆς καὶ αἱ συμπάθειαι τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν καὶ τῶν
ὁμογενῶν. Συμπατριῶται ὑπεστήριξαν τὴν Σχολὴν ὕλικῶς τε
καὶ ἠθικῶς, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν κατ' ἔτος ἐκδιδομένων φυλλα-
δίων, ὁμοεθνεῖς δὲ τὴν συνέστησαν ἐν τῷ τύπῳ διὰ τῶν ἀρί-
στων συστάσεων ἐρ' ᾧ καὶ ἡ Σχολὴ ἐκφράζει αὐτοῖς τε καὶ
ἐκείνοις τὰς ἀπείρους εὐχαριστίας.

ΣΧΟΛΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Οἱ ἐν τῷ Μαθητολογίῳ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγγραφέντες μα-
θηταὶ ἦσαν 32, κατατεταγμένοι ἐν ταῖς τρισὶ τάξεσι κατὰ τὴν

ἐξῆς ἀναλογίαν: 14 ἐν τῇ Γ', 10 ἐν τῇ Β', καὶ 8 ἐν τῇ Α'. Ἐντεῦθεν δὲ δείκνυται ὅτι κατ' ἔτος γίνονται δεκτοὶ ὀλιγώτεροι μαθηταί, μὴ προσερχόμενοι ἐπαρκεῖς ἢ μὴ ἔχοντες τὰς ἀπαιτούμενας γραμματικὰς γνώσεις ἐλλείψει τακτικῶν Σχολείων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

* *

Ἐκ τῶν ἐν τῷ Μαθητολογίῳ ἐγγεγραμμένων 32 μαθητῶν, 1 εἶνε ὑπέρστροφος τῆς Ι. Μ. τῆς Ἁγίας Τριάδος, 1 τῆς Ι. Μ. τοῦ Γουβερνέτου, 1 τῆς Ι. Μ. τῆς Ζ. Πηγῆς, 1 τοῦ ἐκ τῶν πκτέρων τῆς Ἁγίας Τριάδος κ. Δαυρεντίου, καὶ 1 ἐξωτερικός, ὡς τοιοῦτος εἰσηγμένος ἀπὸ τοῦ περελθόντος ἔτους. Ὡστε ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐσωτερικῶν μαθητῶν ἦτο 27 προσερχομένων ἐκ τῶν 4 τοῦ Τμήματος ἐπαρχίων.

* *

Αἱ προκδόσεις τῶν μαθημάτων ἀρξάμεναι τῇ 21 Σεπτεμβρίου ἔληξαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουνίου. Ἐπαναλαθόντες δὲ κατὰ τὸ πρῶτον εἰκοσήμερον τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τὰ μαθήματα αὐτῶν οἱ μαθηταὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ ὁδηγίαν τῶν οἰκείων Καθηγητῶν, ὑπέστησαν τὰς γραπτὰς καὶ προφορικὰς δοκιμασίας κατὰ τὸ τελευταῖον δεκάήμερον τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, παρόντων ἐν ταῖς τελευταίαις ἐκ τῶν μελῶν τῆς Σ. Ἐπιτροπῆς τοῦ Θεοφ. ἀγίου Κυθωνίας καὶ Ἀποκορώνου Κ. Νικηφόρου Προέδρου καὶ τῆς Α. Θεοφ. τοῦ ἀγίου Κισσάμου καὶ Σελίνου Κ. Δωροθέου καὶ τριμελοῦς ἐκ τῶν ἐν Χανίοις κ. κ. Καθηγητῶν ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς. Τῇ δὲ 2 Ἰουλίου, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, παρόντος πολλοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ, ὡς καὶ πέρυσιν, ἐκ Χανίων ἀκροατηρίου ἀνεγνώσθη κατ' ἐντολὴν τῆς Σ. Ἐπιτροπῆς ἡ λογοδοσία τῆς Διευθύνσεως καὶ ἐξητάσθησαν χάριν τῶν περισταμένων μαθητῶν τινες ἐν τισὶ μαθήμασι, μεθ' ὧν πικρετέθη τοῖς ἐπισκέπταις τράπεζα, καθ' ἣν πολλὰ ἀπηγγέλθησαν προβόσεις ὑπὲρ τῶν ἰδρυτῶν καὶ συνδρομητῶν τῆς Σχολῆς.

* *

Τὸν Σύλλογον τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς ἀπετέλουν τὸ ἔτος τοῦτο 3 τακτικοὶ Καθηγηταὶ καὶ 3 ἑκτακτοὶ ἐκ τῶν τελευταίων ὁ κ. Ι. Φούμης, ἐπιστήμων Γεωπόνος, ἐδίδαξε δωρεὰν τὸ γεωπονικὸν μάθημα· ὁ δὲ κ. Γ. Τσεπετάκης Ζωγράφος καὶ Διδάσκαλος τῆς Γυμναστικῆς ἐν τῷ ἐν Χανίοις Γυμνασίῳ καὶ τῇ Ἑλληνικῇ Σχολῇ ἐδίδαξε δωρεὰν ὡσαύτως τὸ μάθημα

τῆς Γυμναστικῆς· ὁ δὲ πανοσιολ. Ἄρχ. κ. Στέφανος ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰανουαρίου διυρισθεὶς, τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ χορηγοῦσης τῆς Α. Θεοφ. τοῦ ἀγίου Κυθωνικῆς καὶ Ἀποκορώνου Κ. Νικηφόρου, ἀνέλαβεν ἐκτὸς τῶν μουσικῶν, ἅτινα τέως ἐδίδασκεν ὁ πανοσιολ. κ. Νεόφυτος Ἱερομόναχος, τὴν Ἱερὰν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν, τὰ γεωγραφικὰ καὶ τὰ τεχνικὰ μαθήματα, ἀναικκουφίσας τὸν κ. Διευθυντὴν καὶ τοὺς λοιποὺς κ. κ. Καθηγητάς. Οἱ δὲ λοιποὶ τρεῖς τακτικοὶ Καθηγηταὶ ἐδίδαξαν τὰ λοιπὰ τοῦ προγράμματος μαθήματα ὡς ἐξῆς: ὁ μὲν Διευθυντὴς τὴν Ἱερὰν Ἱστορίαν ἐν τῇ Α΄ τάξει, τὴν Ἱερὰν Κατήχησιν ἐν τῇ Β΄, τὴν Ἑρμηνείαν τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τὴν Χριστιανικὴν Ἠθικὴν, τὴν Αἰσιουργικὴν, τῆς Ἱστορίαν τῆς Παιδαγωγικῆς τὰς ἐκθέσεις ἐν τῇ Γ΄ τάξει καὶ τὴν κατὰ Σάββατον διδαχὴν εἰς ἐπήκουον τῶν τριῶν τάξεων· ὁ δὲ κ. Ι. Βόγιατζάκης τὰ Ἑλληνικὰ τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων καὶ τὴν πολιτικὴν Ἱστορίαν πασῶν τῶν τάξεων, ὁ δὲ κ. Σπ. Βαρδάκης τὰ ἑλληνικὰ τῆς Α΄, τὰ μαθηματικὰ καὶ τὰ φυσικὰ καὶ τῶν τριῶν τάξεων.

* *

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων (2 Ἰουλίου, ἐτελέσθη μνημόσυνον ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Ἀγίας Τριάδος ὑπὲρ τῶν εὐεργετῶν τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου.

Μαθητολόγιον καὶ γενικὸς ἐλέγχος τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1894—95

Αὐτ. ἀρ.	Ὄνομα ἐπώνυμον	Χωρίον	Δῆμος	Ἐπαρχία	Ἡλικία	Ἐπαγγελμα γένεος	Ἰδιότης ὄψ ἢ ἐνεγράφη	Ὄλικὸς βαθμὸς	Παρατηρήσεις
Α'. Τάξεις (ἀνωτέραι)									
1	Ἀγνήταγγελος Ίεροδ. Νινολάκης	Κατσιφωρικὴν	Προβολίων	Κυθωνία	23	γεωργίας	ἑξωτερικὸς	9 9 10	Ἄριστα
2	Ἀνδρέας Βασιλάκης	Μπρυσάνος	Μαθι	Ἀποκόρωνας	18	"	ἑσωτερικὸς	7 7 10	Λίαν καλῶς
3	Γεώργιος Τζιζίκης	Κακοδικι	Καντζίου	Σέλιον	18	"	"	9 9 10	Ἄριστα
4	Δημήτριος Παπαδόπουλος	Πλάκα	Ἀρμενίων	Ἀποκόρωνας	24	ἱερέως	"	5 6 10	Καλῶς
5	Δημήτριος Παντικακή	Ἰχλιδες	Κεραισιῶν	Κυθωνία	22	ὄρφανός	"	6 9 10	Καλῶς
6	Ἐυαγγελὸς Κοτταράκης	Μακίμα	Πύργου	Κυθωνία	23	γεωργίας	"	9 4 10	Λίαν καλῶς
7	Ἐυαγγελὸς Μουδρακῆς	Γεζνι	"	"	22	"	"	8 9 10	λίαν καλῶς
8	Εὐθύμιος Γιαννοπούλου	Γουρτανιὰ	Ἰππιάδα	Κισσαμῆς	20	"	"	7 7 10	Λίαν καλῶς
9	Ἰωάννης Θεοδοσιάδης	Μαζι	Καμπαν	Σέλιον	18	ἱερέως	"	7 4 10	λίαν καλῶς
10	Ἰωάννης Πατριωτάκης	Σταυροπέδι	Ἰαννινοῦ	Κισσαμῆς	21	γεωργίας	"	8 8 10	λίαν καλῶς
11	Στέφανος Σαγιάκης	Καστέλλι	Καστέλλι	"	20	"	"	8 9 10	λίαν καλῶς
12	Στυλιανὸς Μανωλάκης	Λακκί	Λακκί	Κυθωνία	21	"	"	9 4 10	Ἄριστα
13	Στυλιανὸς Περσάκης	Μουζοπόζ	Κρωτηριῶν	"	16	"	"	8 4 10	λίαν καλῶς
14	Φώτιος Φωτιάκης	Ποταμιῶν	Καστέλλι	Κισσαμῆς	20	ἐμπόρου	"	7 6 10	λίαν καλῶς
ΒΒ'. Τάξεις									
15	Βασίλειος Παπαδόπουλος	Βατολάκκος	Ἀλικιανῶν	Κυθωνία	17	ἱερέως	ἑσωτερικὸς	9 2 8	λίαν καλῶς
16	Γεώργιος Γαλιανάκης	Πύργος	Πύργου	"	17	δήμαρχος	"	—	Ἐπιτελεῖ ἐν τῇ α' τῇ τάξει λογιστικῶν.
17	Γεώργιος Γεωργουσιῆς	Νέον χωρίον	Πύργου	"	17	γεωργίας	"	9 6 8	Ἄριστα
18	Γρηγόριος Καντζάκης	Καμπανῶν	Καμπαν	Σέλιον	17	"	"	—	Ἐπιτελεῖ ἐν τῇ α' τῇ τάξει λογιστικῶν.
19	Δημήτριος Δημητριάδης	Παλιὰ Ρουμα	Βουκολίων	Κισσαμῆς	20	ἱερέως	"	9 1 8	λίαν καλῶς
20	Δημήτριος Κοκαλάκης	Λάκκοι	Βακίων	Κυθωνία	17	γεωργίας	"	7	Καλῶς
21	Μινοῦς Ζολινδάκης	Κεφλάς	Βάμου	Ἀποκόρωνας	17	παντοπώλης	"	8 3 8	λίαν καλῶς
22	Νικόλαος Σκουρογιάννης	Καλαθινός	Πανθεόμου	Κισσαμῆς	15	ἱερέως	ἑξωτερικὸς	8 7 8	λίαν καλῶς
23	Νικόλαος Σπριωτάκης	Μουσι	"	"	19	ὄρφανός	ἑσωτερικὸς	9 1 8	λίαν καλῶς
24	Στυλιανὸς Ρενιέρης	Παλιὰ Ρουμα	Βουκολίων	"	17	"	"	7 4 8	λίαν καλῶς
ΑΑ'. Τάξεις									
25	Βασίλειος Παπαδόπουλος	Τοπόλια	Καστέλλι	Κισσαμῆς	16	ὄρφανός	ἑξωτερικὸς	9 6 8	Ἄριστα
26	Γεώργιος Περσάκης	Σπίνια	Καντζίου	Σέλιον	18	γεωργίας	ἑσωτερικὸς	8	λίαν καλῶς
27	Δημητρίος Μανωλάκης	Νέον Χωρίον	Ἀρμενίων	Ἀποκόρωνας	17	ἱερέως	"	8 7 8	λίαν καλῶς
28	Ἐυαγγελὸς Καλιτσοπούλου	Χανία	Χανίων	Κυθωνία	16	"	"	8 3 8	λίαν καλῶς
29	Ἰωάννης Αλεξοπούλου	Κεφλάς	Βάμου	Ἀποκόρωνας	18	ὄρφανός	ἑξωτερικὸς	7 2 8	Καλῶς
30	Νικόλαος Λεμπροπούλου	Χαλῆς	Χαλῆς	Κυθωνία	14	γεωργίας	"	8 6 3	λίαν καλῶς
31	Νικόλαος Αποστόλινος	Χαλῆς	"	"	16	ὄρφανός	ἑσωτερικὸς	9 4 8	λίαν καλῶς
32	Νικόλαος Μανωλάκης	Νέον Χωρίον	Ἀρμενίων	Ἀποκόρωνας	21	γεωργίας	"	9 9 8	λίαν καλῶς

ΔΩΡΕΑΙ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ

Ἡ Α. Θ. ὁ Ἐπίσκοπος Κυθωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Νικηφόρος κατέβαλε τὴν ἐκ 15 εἰκοσοφράγκων συνδρομὴν του καὶ πρόσθετον τοιαύτην ἐκ 10 εἰκοσοφράγκων.

Ἡ Α. Θ. ὁ Ἐπίσκοπος Κισσάμου καὶ Σελίνου κ. Δωρόθεος κατέβαλε τὴν ἐκ 15 εἰκοσοφράγκων συνδρομὴν του καὶ πρόσθετον τοιαύτην ἐκ 3 εἰκοσοφράγκων.

Ὁ Πανοσιώτατος κ. Παρβένιος Κελαϊδῆς ἐπίσης κατέβαλε τὴν ἐκ 10 εἰκοσοφράγκων ἐτησίαν συνδρομὴν του.

Ἡ Χριστιανικὴ Δημ. Ἐφορεία Χανίων ἐπίσης εἰκοσόφρ. 10.

Ὁ κ. Νικόλαος Καρτεράκης ἐπίσης κατέβαλε 2 εἰκοσόφραγκα διὰ τὴν συνδρομὴν δύο ἐτῶν τοῦ χωρίου Στέρναι τοῦ δήμου Ἀκρωτηρίου καὶ ἕτερα 3 εἰκοσόφραγκα συνδρομὴν ἰδίαν ὑπὲρ τοῦ Σχολείου.

Ὁ κ. Ἐλευθέριος Βενιζέλος δικηγόρος κατέβαλεν ἐπίσης τὴν ἐκ 2 εἰκοσοφράγκων ἐτησίαν συνδρομὴν του.

Ὁ κ. Μίνως Ἠσυχάκης ἐπίσης κατέβαλε 2 ὀθωμαν. λίρας.

Ὁ κ. Πέτρος Φούμης δικηγόρος ἐν εἰκοσόφραγκον.

Ὁ κ. Γ. Παπαδόπετρος δικηγόρος ἐν εἰκοσόφραγκον.

Ὁ κ. Μάρκος Μανουσومάρκῆς δικηγόρος ἡμισυ εἰκοσόφρ.

Ὁ κ. Ἰωάν. Σπ. Παπαδάκης δικηγόρος ἐν εἰκοσόφραγκον.

Ὁ κ. Ἐμ. Παπαγιαννάκης δικηγόρος ἐν εἰκοσόφραγκον.

Ὁ κ. Μιχ. Τσιβουράκης δύο εἰκοσόφραγκα καὶ ἐν ἐργαλείον τεκτονικῆς.

Ὁ Πανοσιώτατος κ. Χρῦσανθος Τραπεζάκης Διευθυντῆς εἰς μετρητὰ, ἐργαλεῖα καὶ εἶδη γρ. 1000.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίας Τριάδος προσέφερε ὀκάδας ἐλαίου 289.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Χρυσοπηγῆς κυψέλας 8.

Ἡ αὐτὴ Μονὴ δύο φορτία Μανταρίνια.

Ὁ κ. Ἐμ. Σχοινοπληκῆς γρόσια 50.

Ὁ Πανοσιώτατος κ. Ἰερόθεος προηγούμενος Χρυσοπηγῆς ἐν φορτίον οἴνου.

Ὁ Πανοσιώτατος πατὴρ κ. Σεραφεῖμ 50 ὀκάδας οἴνου.

Ὁ Πανοσιώτατος κ. Στέφανος Γιαούζης Καθηγητῆς ἐν ἐρίφιον.

Ὁ Πανοσιώτατος κ. Μισαὴλ Τσιλιβιδῆς προηγούμενος ἐν ἄρνιον.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

του σχολικού έτους 1894—1895.

"Εσοδα προϋπολογισθέντα κατὰ τὸν ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1894 προϋπολογισμὸν.....	Γρ. 52,130 10
Εἰσπραχθέντα ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ 1894—1895.....	» 48,234

προϋπολογισθέντα ἐπὶ πλείον Γρ. 3,896 10

"Εξοδα προϋπολογισθέντα κατὰ τὸν ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1894 προϋπολογισμὸν.....	Γρ. 55,300
Γενόμενα κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ 1894— 1895.....	» 51,721 25

προϋπολογισθέντα ἐπὶ πλείον Γρ. 2,578 15

"Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγειται ὅτι οἱ προϋπολογισμοὶ τοῦ 1894—1895 ἐδείκνυσαν ὅτι θὰ ἔχουν ἔλλειμμα ἐκ γρ. 3,269,30, εἶχον δὲ πράγματι ἔλλειμμα ἐκ γροσίων..... 3,487 25

"Ἡτοι.....
"Ἐδαπκνήθησαν..... Γρ. 51,721 25
Εἰσεπραχθησαν ἢ ὅσα ἐν τῷ ταμείῳ..... » 48,234

"Ἐλλείμμα ἐκ Γρ. 3,487 25

"Ἡτοι γροσίων τριῶν χιλιάδων τετρακοσίων ὀγδοήκοντα ἑπτὰ καὶ περὰδων εἴκοσι πέντε, τεθέντων εἰς ἔαρος τοῦ 1895—1896.

"Ἐν Χανίοις τῆ 3 Ἰανουαρίου 1895.

•Ο Ταμίας

Γ. Ν. Στρατηγάκης.

ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΪΟΝ ΕΝ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΙ

Προϋπολογισμός του Σχολικού έτους 1895—96.

Α'. Έσοδα

1	Τόκοι κληροδοτήματος Γεράσ, Στρατηγάκη Γρ.	3,000
2	Συνδρομή Θ. Έπισκ. Κυδωνίας και Άποκορ.	» 2,000
3	» » Κισάμου και Σελίνου	» 1,890
4	» Παθηνίου Κελαϊδή	» 1,050
5	» Έλευθερίου Βενιζέλου	» 210
6	» Νικολάου Κροτεράκη	» 315
7	Έπιχορήγησις Χριστ. Δημογεροντίας Χανίων	» 20,000
8	» Ίεράς Μονής Αγίας Τριάδος	» 2,000
9	Δικαιώματα και διδάχρα μαθητών	» 18,000
10	Συνδρομή Κοινότητας Χανίων	» 1,050
11	Έκτακτοι Συνδρομησι και εισοδήματα	» 4,000
12	Χρηγία Δημοσίου Ταμείου Κρήτη	» 15,000
	Τό όλον γρόσια	<u>68,505</u>

Β'. Έξόδων

1	Μισθός Διευθυντού	Γρ. 10,800
2	» Τριών Καθηγητών, ών οι δύο προς 7 χιλ. και ο έτερος προς 6 χιλ.	» 20,000
3	» Ένός Μαγείρου	» 1,320
4	» Δύο ύπηρετριών και ενός ύπηρέτου	» 2,112
5	Διατροφήν, φωτισμόν, πλύσιν μαθητών και του προσωπικού	» 32,000
6	Δι' αγοράν ενός ημιόνου	» 1,450
7	Έκτακτα έξοδα	» 500
8	Έλλειμμα λήξαντος έτους	» 3,561 35
	Τό όλον γρόσια	<u>71,743 35</u>

Έψηφίσθη τῆ 12 Σεπτεμβρίου 1895

Ο Πρόεδρος

† Κυδωνίας και Άποκορώνου
ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Τὰ μέλη τῆς Έπιτροπῆς
Γεράσ Σρακωτάκης ήγούμ.
Νικόλαος Βαρούχας
Γ. Ν. Στρατηγάκης
Έμμ. Παπαγιαννάκης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

τῶν μαθημάτων τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου, ἔτος
σχολικόν 1895—96.

Τάξις Δ'. (ἀνωτέρα).

ὄραι Οἱ Διδάσκοντες

Θρησκευτικά. Ἀνάγνωσις τῶν Ἀγίων Γραφῶν καὶ κατὰ Σάββατον μετὰ τῆς Γ' ταξέως ἐρμηνεία τῆς ἀποστολ. περικοπῆς τῆ Κυριακῆς.	4. Ἀρχιμ. Χ. Τσεπετάκης
Θρησκευτικά. Ἐκκλησ. Ἱστορία ἀπὸ τοῦ σχίσματος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἐν συνόψει.	2. Ἀρχιμ. Στέφανος
Κανονικόν Δίκαιον· στοιχειώδεις γνώσεις καὶ χρήσις τοῦ Πηδαλίου, καὶ κατὰ τὸ 6'. ἐξάμηνον Ποιμαντικῆ.	1. Ἀρχιμ. Στέφανος
Ἑλληνικά. Πλάτωνος Κρίτων, Δημοσθένους ὁ περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ λόγος, ἐκ τῶν περὶ Ἱερωσύνης λόγων τοῦ Χρυσοστόμου, Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας στοιχ. Α καὶ Β, ἀνάγνωσις ἐκ νεοελληνικῶν ποιημάτων καὶ ἀναγνωσμάτων· συντακτικὸ καὶ ἐπανάληψις καὶ γραμματικῆς. Ἐκθέσεις, ἰδεῶν, ὑπόδειξις τῶν στοιχειωδестέρων κανόνων τῶν διαφόρων συνθέσεων καὶ τῆς Ὀμηλικῆς μετὰ πρακτικῶν ἀσκήσεων. . .	9. I. Βογιατζάκης 2. Ἀρχιμ. Χ. Τσεπετάκης
Μαθηματικά. Θεωρητικὴ Ἀριθμητικὴ, καὶ πρακτικαὶ ἀσκήσεις ἐκ τῆς Ἀριθμητικῆς καὶ τῆς Γεωμετρίας.	2. Νικ. Πετρίδης
Φιλοσοφικά. Ψυχολογία καὶ τὰ κυριώτερα ἐκ τῆς Λογικῆς.	2. Ἀρχιμ. Χ. Τσεπετάκης
Παιδαγωγικά. Παιδαγωγικὴ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.	3. Νικ. Πετρίδης
Ἱστορικά. Ἱστορία τοῦ Μεσαίωνα καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων.	2. I. Βογιατζάκης
Ἐκκλησ. Μουσική. Παπαδικόν, ἀργόν στιχηραρικόν καὶ ἀργόν εἴρμο-	

λογικὸν μέλος καὶ μελοποιία . . . . .

2. Ἀρχιμ. Στέφανος

Ἰχνογραφία. Στοιχεῖα Ἰχνογραφίας μετ' ἐφαρμογῆς, καὶ ἀσκήσεις ἐν τῇ σκιαγραφίᾳ μετὰ τῆς Γ' τάξεως . . . . .

1. Ἀρχιμ. Στέφανος

Τάξις Γ'.

Θρησκευτικά. Ἀνάγνωσις τῶν Ἀγίων Γραφῶν καὶ κατὰ πᾶν Σάββατον μετὰ τῆς Δ' τάξεως ἐρμηνεία τῆς ἀποστολ. περικοπῆς τῆς Κυριακῆς . . . . .

4. Ἀρχιμ. Χ. Τσεπετάκης

Χριστιανικὴ Ἠθικὴ . . . . .
Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας μέχρι τοῦ Σχίσματος . . . . .

2. " "

Ἑλληνικά. Ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφῶντος κεφάλαια κατ' ἐκλογὴν, ἐκ τοῦ Ἰσοκράτους ὁ Πανηγυρικός, ἐκ τῆς Ἐκλογῆς τοῦ Χρυσοστόμου ὑπὸ Νικ. Καλυγερᾶ, πρὸς ἀνάγνωσιν. Συντακτικὸν Κατεβαίνη—Ἐκθέσεις ἰδεῶν . . . . .

2. Ἀρχιμ. Στέφανος

Μαθηματικά. Γεωμετρία καὶ ἀσκήσεις πρακτικαί. Ὀλίγα τινὰ ἐκ τῆς Θεωρητικῆς Ἀριθμητικῆς . . . . .

10. Ι. Βογιατζάκης

Παιδαγωγικά. Ἱστορία τῆς Παιδαγωγικῆς . . . . .

2. Νικ. Πετρίδης

Ἱστορικά. Ρωμαϊκὴ καὶ Βυζαντικὴ Ἱστορία . . . . .

2. " "

Φυσικά. Φυσικὴ Πειραματικὴ . . . . .

2. Ι. Βογιατζάκης

Μουσικά. Μουσικὴ Ἀνθολογία καὶ πρακτικὴ μουσικὴ μετ' ἀποστηθίσεως διαφόρων τροπαρίων . . . . .

ὄροι Οἱ Διδάσχοιτες

2. Ἀρχιμ. Στέφανος

Ἰχνογραφία. Ὡς καὶ ἐν τῇ Δ' τάξει . . . . .

1. " "

Τάξις Β'.

Θρησκευτικά. Χριστιανικὴ Κατήχησις—Ἐρμηνεία τῆς Εὐαγγελικῆς

- περικοπῆς τῆς Κυριακῆς μετὰ τῆς
 Α'. τάξεως . . . . . 3. Ἀρχιμ. Χ. Τσεπετάκης
 Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Λειτουργικὴ
 Ἱερὰ Ἱστορίαι τῆς Κ. Δ. . . . . 2. " " "
 2. Ἀρχιμ. Στέφανος
- Ἑλληνικά.** Ἐκ τῆς ὑπὸ Νικ. Κα-
 λογερά Ἐκλογῆς τῶν λόγων τοῦ
 Χρυσοστόμου, Ἰσχυράτους — ἢ πρὸς
 Δημόνικον παραινέσεις, Πλαυτάρχου
 Ἁγίος καὶ Κλεομένης, Γραμματικὴ
 καὶ ἀρχαί συντάξεως — Ἐκθέσεις
 ἰδεῶν . . . . . 10. Ἀρχιμ. Στέφανος
- Μαθηματικά.** Ἀριθμητικῆς συνέ-
 χεια καὶ τέλος, καὶ ἑνκρίεις στοι-
 χειῶδους Γεωμετρίας . . . . . 2. Νικ. Πετριδῆς
- Ἱστορικά.** Ἑλληνικὴ Ἱστορία ἀπὸ
 τῶν Μηδικῶν χρόνων μέχρι τῆς ὑπο-
 δουλώσεως τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ
 Ρωμαίου, καὶ ἡ ἱστορία τῆς Κρήτης.
Φυσικὰ. Βοτανικὴ . . . . . 2. Ι. Βαγιατζάκης
 2. " "
- Γεωγραφικά.** Τὰ Εὐρωπαϊκὰ κρά-
 τη, αἱ λοιπαὶ 4 ἡπειροὶ ἐν συντόμῳ.
Μουσικά. Συνέχεια καὶ τέλος τοῦ
 Ἀναστασιματαρίου, πρακτικὴ μου-
 σικὴ μετ' ἀποστηθίσεως διαφόρων
 τροπαρίων, θεωρίαι καὶ χρήσεις τοῦ
 τυπικοῦ. 2. Νικ. Πετριδῆς
- Καλλιγραφία.** Μετὰ τῆς Α'. τά-
 ξεως . . . . . 3. Ἀρχιμ. Στέφανος
 1. " "
- Τάξις Α'.** (κατωτέρα)
- Θρησκευτικὰ.** Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Π.
 Δ., καὶ ἐρμηνεῖαι εὐγγελικῆς περικοπῆς
 τῆς Κυριακῆς μετὰ τῆς Β'. τάξεως.
 Ἱερὰ Γεωγραφία τῆς Ἁγίας Γῆς . . . . . 4. Ἀρχιμ. Χ. Τσεπετάκης
 1. " "
- Ἑλληνικά.** Ἀνάγνωσις ἐκ τῶν
 Θρησκευτικῶν Μελετῶν Μαυροκορ-
 δάτου. Ἐκ τῆς ὑπὸ Νικ. Καλογερά
 Ἐκλογῆς τῶν Χρυσοστομικῶν λόγων,
 πρὸς ἐρμηνεῖαν, τὸ τυπικὸν μέρος

τῆς Ἱσχυρατικῆς, καὶ ἐκθέσεις ἰδεῶν.	11. Νικ. Πετρίδης
Μαθηματικά. Ἀριθμητικὴ	3. " "
Ἱστορικά. Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ	
ἔθνους ἀπὸ τῶν Μυθικῶν χρόνων	
μέχρι τοῦ αἰῶνος τοῦ Περικλέους . . .	2 I. Βογιατζάκης
Φυσικά. Φυσικὴ Ἱστορία	2 Νικ. Πετρίδης
Γεωγραφικά. Ἡ γεωγραφία τῆς	
Κρήτης λεπτομερῶς, στοιχειώδεις	
γνώσεις ἐκ τῆς φυσικῆς Γεωγραφίας	
— Ἑλληνικὴ Χερσόνησος	2. Νικ. Πετρίδης
Μουσικά. Θεωρητικὸν καὶ Ἀναστα-	
σματαρίου ἐναρξίς. Πρακτικὴ μου-	
σικὴ μετ' ἀποστηθίσεως διαφόρων	
τροπαρίων—Χοῆσις τοῦ ὥραλογίου.	3. Ἀρχιμ. Στέφανος
Ἑκκαλλυγραφία. Μετὰ τῆς Β'. τά-	
ξεως	1 " "
Γυμναστικὴ. Πᾶσαι αἱ τάξεις ὁμοῦ.	
Πρακτικογεωπονικὴ ἐργασία ὑπὸ πα-	
σῶν τῶν τάξεων κατὰ πᾶσαν περυσ-	
ιαζομένην εὐκαιρίαν	2. Νικ. Πετρίδης
Γεωπονικὸν μάθημα ἅπαξ τῆς ἐβδο-	
μάδος ὑπὸ I. Φούμη	Πάντες οἱ Καθηγηταί

Ἐν τῷ ἐν Ἀγίᾳ Τριάδι Ἱεροδιδασκ. τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1896.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Κυδ. καὶ Ἀποκρῶνον

† ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Ὁ Διευθυντὴς

Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς

Ἀρχιμ. Κ. Γασπεράκης Γεράσιμος Σφακωτάκης (Ἡγούμενος)

Οἱ Καθηγηταί Νικόλαος Βαρούχας

Ἀρχιμ. Στέφανος I. Στρατηγάκης

I. E. Βογιατζάκης Ἐμμ. Παταγιαντάκης

Νικ. Πετρίδης

